

LIBERTATEA

Abonamentul:

Prețul foii „Libertatea” cu adăusele sale „Foaia Interesantă”, „Tovărășia” și „Bobîrnaci”, — e următorul; pe un an 10 cor.; pe 1/2 an 5 cor. — Pentru economi: numai 6 cor. pe an! Pentru America trei dolari pe an. Pentru România (4 foi) 40 Lei pe an.

Foaie națională politică.

Apare în fiecare Joi.

Inserțiunile:

1 pag. 60 cor., 1/2 pag. 30 cor., 1/4 pag. 15 cor. etc. — La inserate ce să dau de mai multe-ori, să fac reduceri de taxă.

Inserțiunile ca și abonamentele să plătesc înainte.

Manuscripte nu să dau napoi.

Sunt mîndru că-s Român!

— Răsunet la o vorbă a inimilor slabe. —

III.

Și mă uit în istoria Munteniei (partea din jos, despre Dunăre, a României de azi, că cea de sus era Moldova) și aflu, că la 1843 Bibescu-Vodă e cel dintii, care să hotărăște să tragă prin țară și niște căi, drumuri, că nu avea țara nici un drum de dai Doamne, drum de țară cum i-am zice! Erau iac' așa, drumuri comunale, ca vai de ele, neputrite, nerînduite, dar un drum de țară, ca în alte țări, nu era deloc.

Mă uit apoi în istoria Moldovei (vezi Xenopol) și cesc, fiind vorbă de Mihai Sturza, care a domnit în aceeași vreme cu Ghica din Muntenia, dela 1842 până la 1849, — că:

„In domnia lui să face cea dintii șosea (cel dintii drum de țară) în Moldova, care străbătea întreaga țara de-a lungul ei, dela Mihăileni, granița Bucovinei, — la Galați...”

Adecă nu era nici Moldova mai fericită ca Muntenia... Și una și alta erau ca niște grădini desgrădite, lăsate sute de ani pradă tuturor lupilor, cînilor și cailor streinătății!..

Abia nainte cu 70 de ani să făcú și în ele cel dintii drum de țară mai de dai Doamne, pe cînd alte țări aveau deja sute și mii de kilometri de atari drumuri bătute, potrivite, frumoase.

Dela 1842 până la 1866, timp de 24 ani, abia să zidesc în cele două țări române ceva peste 1000 kilometri de astfel de drum mai bun, de țară. Dela 1866 însă, începe o dezvoltare îmbucurătoare a lor și care iaca cum merge:

La 1870, România are	1800 km.
„ 1876, „	5100 „
„ 1880, „	7800 „
„ 1887, „	12000 „
„ 1897, „	24000 „
„ 1901, „	32000 „

drumuri bune, șosele regulate, — și de atunci până azi le-a sporit și regutat așa, că România, care la 1842 nu să putea nici asămăna, azi stă pe-o treaptă cu ori-care din țările culte vecine, în privința drumurilor!

Iar în măsura în care în o țară să desvoaltă căile bune de comunicare (de umblare), în măsura aceea să desvoaltă negoțul, în măsura aceea cresc în preț roada țării, bucatele, vitele și tot. Scurt: în acea măsură să ridică bunăstarea țării, să înalță ea spre înflorire!

Drumurile de fer ale unei țări, sunt în același fel măsurătorul înfloririi ei economice. Și iacă ce ne arată istoria drumurilor de fer ale României:

La 1873 ea are	684 km.
„ 1880 „	921 „
„ 1884 „	1300 „
„ 1887 „	2600 „
„ 1889 „	3000 „
„ 1902 „	3200 „

de căi ferate, — iar de atunci până azi s'a dezvoltat și mai repede, încît azi are căi ferate mai multe și mai bune ca toate statele vecine ei!

Și asta e iar un semn viu de mare și repede înflorire a țării!

Iar un neam al cărui țară liberă, unde bate inima lui, vedește lumii o așa înălțare și întărire, o așa fugă pe urma popoarelor celor mai vechi și înaintate ca el, și le ajunge în așa scurtă vreme, — acel neam poate privi cu liniște în viitor, acela e un popor de viață! Și aceea ce stă despre grosul românismului din Regat, stă și despre noi cei din afară de hotarele lui politice! Facem parte din un popor cu mare chemare în Răsăritul Europei, din un popor cu însemnat viitor!

Sunt mîndru că-s Român!

Horia.

UNELE—ALTELE

Fantoma unui ciudat și nemai pomenit războiu!

— Intre Franția și Germania. —

Din Paris să scrie unei foi din Pesta, că în fabricile de arme ale statului, să lucrează azi cu mai mare zor la fabricarea de mașini de zburat, decît la fabricarea de tunuri și de alte arme! Și ci-că ciudatele mașini ies zi de zi tot mai desăvîrșite din strungurile și de sub ciocanele fabricelor! Cei mai isteți ingineri nici nu-și mai sparg capul cu altceva, decît cu aceea, că în ce chip să desăvîrșască mașina de zburat?

Să zvonește, că Franția ar avea și o școală de zburat tăinuită, în care cei mai isteți și curgiosoși ofițeri învață mereu a cîrmui mașina de zburat și a vedea ce-i mai lipsește ca să fie așa de sigură în aer, ca pasărea?

Căci, să spune prin Paris, că pe ofițerii francezi așa de mult i-a cuprins dragostea pentru mașina de zburat, și așa de tare cred în viitorul ei, încît spun, că cel mai apropiat mare războiu în Europa, mașinile de zburat îl vor hotărî!

Franția azi nu mai cantă cu ochii numai la uriașele corăbii și la tunurile cele departe ducătoare, ci ea își îndreptază acum privirea spre cer, și dela stăpînirea văzduhului nădăduște biruința!

Un războiu între Franția și Germania, încă tot poate să izbucnească nu peste mult, — și la cea dintii veste de războiu, cerul să va întuneca la hotarele Germaniei, cum să întunecă toamna zarea cînd stoluri uriașe de paseri călătoare să adună și negresc cerul și te asurzesc cu croncănitul lor. Ceea ce va întuneca cerul Germaniei la hotarele franceze, va fi: flota de mașini de zburat franceze! Peste trei ani ci-că Franția va avea o flotă de două mii de mașini de zburat și acestea vor arăta armatei franceze drumul — spre Berlin! Căci acestora nimenea nu le va putea sta în cale! Și aceste mașini vor aduce cu ele potop de material nimicitor și de sus îl vor slobozi asupra armatelor și orașelor germane.

Nu schițăm povestea mai departe. Multora le va părea azi ca aieva o simplă poveste, —

dar multe lucruri cari au părut chiar și părinților nostri ca peste puțină, din lumea bazmelor, — azi, uite, sunt intrupate, sunt adevărate, au nimit lumea o zi două, apoi s'a împretinit lumea cu ele, — și azi le vede că-s aieva.

Mai știi de n'o fi ca mîne adevăr și aceea ce azi numim numai fantomă, stafie, închipuire, cînd vorbim de viitoarea flotă zburătoare a Francezilor?!

*

Din dietă.

Luni a luat cuvînt în dieta din Pesta dl Dr. T. Mihali președintele clubului deputaților naționaliști. Dsa a ajuns la cuvînt la ora 1 și jum. d. a. și la 2 ore avînd a să încheia ședința, dl Dr. Mihali a cerut președintelui să-i dea voie a-și urma vorbirea mînezi, azi rămînîndu-i prea puțin timp de vorbit. Președintele n'a voit să-i dea voie la aceasta. Așa apoi dl Mihali a putut vorbi numai pe scurt că de ce partidul național român, în a cărui nume vorbește, nu poate vota budgetul pe sama guvernului, căci nici acest guvern nu are încrederea partidului și a poporului român, pe urma multelor volnicii și sălbătăcii ce le îngăduie față de acest popor!

Indeosebi arată vorbitorul, că ministrul Héderváry, ca ministru peste trebile din lăuntru ale țării, a dat poruncă, așa cu jumătate de gură, gendarmilor să dea pace tricolorului românesc cînd îl vād purtat pe haine de cari să ține, — dar gendarmii par mai mari ca ministrul și prigonesc tot așa de sălbatec tricolorul națiunii române!

Aci să face zgomot uriaș între deputați; zeci de inși zbiară: Nu este și nu cunoaștem națiune română în această țară, numai naționalitate!

Dr. Mihali îi lasă până să sature de zbiarat, apoi își urmează vorbirea despre sarcinile nedrepte ce apasă pe umerii acestui popor și puțină parte ce i-să face din ce să împarte între popoare din budgetul statului! Să plînge de felul cum limba noastră e nesocotită la judecătorii și în cancelariile deregato-

riilor, și peste tot locul. Până în privința asta nu va vedea îndreptare a lucrurilor, — partidul național român nu poate vota buget guvernului, neavînd încredere în el!

In ședințele următoare vor vorbi și dnii deputați Dr. Vajda, Vasile Dămian și Dr. St. C. Pop.

Vom da amănunte.

*

Adaus de scumpete

funcționarilor de stat și învățătorilor.

Funcționarii (deregătorii) de stat au înaintat cerere la ministrul de finanțe (peste visteria, banii, țării) să le dea un adaus la plăți ca adaus de scumpete, că scumpindu-să zi de zi toate în țară, nu mai pot ieși la socoteală cu plățile ce le au.

Ministrul de finanțe Lukács a făgăduit că le împlinește cererea, aflîndu-o întemeiată, și a și înaintat dietei un plan de lege, care să dea învoire la acest adaus de scumpete și în nădejde că dieta o va vota negreșit, el va da în curînd poruncă sa se și plătească funcționarilor acest adaus, ca ajutor la plată pe anul de față.

Iar fiindcă învățătorii încă sunt, decînd cu legea nouă școlară, socotiți ca un fel de deregători de stat, — li-s'a luat doar și lor jurămînt, ca la funcționarii de stat, — legea aceasta li va privi și pe ei, și și lor li-să va da un adaus de plată, ca ajutor de scumpete.

Iar ajutoare — orașelor!

Să revoaltă sufletul în noi, cînd vedem cită lăcomie să rînjeste în jurul oalei cu carne pe care o ține guvernul în brațe și cum el împarte din aceea, ca pomană, găluște grase tocmai acelora, cărora mai puțin li-s'ar cădea.

Fiindcă domnii deputați și ministri sunt oameni dela orașe și își au pretinii și agenții și corteșii și rubedeniile prin orașe, — apoi au venit, mă rog, de citiva ani cu o lege, prin care virîndu-și adînc mîna în vistieria țării, o scot plină de galbeni pe cari îi aruncă ca milă, ca „ajutor“ — orașelor, săracelor!

Nainte cu doi ani de zile s'a început minunata împărțire de „pomană“, dîndu-să acum doi ani și apoi anul trecut, cite 2 milioane de coroane din banii țării, cari au fost împărțite între orașe, așa ca „puiu tîrgului“.

E o colosală nedreptate aceasta!

Dar de unde are visteria țării banii sei? Din dările cele mari ale satelor mai ales, că ele fac grosul țării, și din venitele acestor sate, din dările de pămînt a lor, din dările de conzum (sare, spirt, tutun etc.), care iară la sate trece în măsură mai mare. Picur cu picur din bănuții satelor sărace să adună balta și riul și marea de bani în visteria

țării, și pe urmă vin domnii ministri și deputați și fac lege în care spun: deși marea asta de bani am adunat-o mai ales dela sate, — haid dăm citeva milioane orașelor, că noi prin acelea trăim și pe acolo ne avem sprijioanele cele bune!

Și o făcură.

Dar nu să mulțumesc cu cit s'a făcut. Zilele astea deputatul Szivák a cerut în dietă (21 Nov.) că guvernul să pună și al treilea milion pe lingă cele două, și acum să dea deja trei milioane ajutor săracelor orașe! Ca să aibă din ce-și îmibuiba slujbașii cari la rîndul lor știu da cu piciorul în poporul peste cari sunt puși ca deregători.

E o nedreptate strigătoare la cer, ca orașelor, cari și așa sug destul și să îngrașă din sudoarea satelor sărace din jurul lor, — să li-să mai dea și astfel de „milă“ pe cînd satelor li-să scoate și limba din gură și nu le dă nimenea nici macar niște școli de pomi, cari ca mîne să le fie izvor de venit și de bunăstare, ca să aibă de unde mai da atîta cit li-să cere.

Satele ar trebui cu miile să ridice glas de protestare contra miluirii ce să plănuiește iară față de orașe!

Dela Ighiu.

— Tot ascultare de martori în pricina alegerii de deputat. —

Mulți din cetitori vor fi și uitat de ascultarea dela Ighiu, pe urma recursului dat din parte românească contra alegerii de deputat. Căci s'a început acea ascultare în vară. Și mulți să vor mira cînd le vom spune, că ascultarea e și acum în curgere, ba poate nu să va sfîrși nici până la Crăciun!

E o luptă desnădăjdită din partea oamenilor puterii, de a-și apăra cumva nemernicia alegerii.

După ce martorii citați de recursul Românilor au fost ascultați și ei adevărate luminoși toată păcătoșenia ce s'a făcut acolo, — s'a luat la rînd contra-recursul oamenilor lui Szász Pál, ca să arate el, că doar' mai mari volnicii s'au făcut de partidul românesc! Și aduce pentru asta martori chiar dintre Români „Martorii“ acestia să „dovedească“, că nu partida lui Szász Pál a umblat să câștige voturi pe căi nelegiuite, neiertate, ci din contră chiar oamenii lui Dr. Vajda, în frunte cu preoții români, cari au mers înarmați cu ciomege pe la casele alegătorilor amenințîndu-i în chip și fel, dacă nu vor vota cu Dr. Vajda.

Și de săptămîni de zile vin acești martori zi de zi. Fost'au între ei femei, cari până atunci n'au mai eșit din satul lor, și acum știu să spună ce-au mîncat și beut alegătorii dnii Dr. Vajda într'altă

comună îndepărtată de 70—80 km. Venit'a și un surdo-mut ca să spună el cum a amenințat preotul cutare în sf. biserică pe alegătorii cari nu țîn cu neamul lor!

Așa a venit, printre alții și un „luminător al poporului“, un învățător, cum s'ar zice, un oarecare Vurvára Péter cum își zice el. Întrebat fiind, că adevărat e, că în Poiana zi de zi au umblat 2—3 economi pe la alegători și i-au amenințat, că dacă nu votează pentru Dr. Vajda, le aprind casele, le otrăvesc vitele, le cosesc sămănăturile, iar' pe ei și pe ai lor li omoară?, — luminătorul a răspuns cam următoarele:

Pe mine în față nu m'a amenințat nime, însă înainte de alegere într'o Duminecă seara am auzit înaintea cîrcimei din vecini larmă mare și sfadă. Cineva a zis că pe acela care va vota pentru Dr. Szász Pál, li aprind, li dau foc. — Nainte cu o zi am aflat în curtea mea o epistolă, în care era scris: Învățătorule! Ești luminătorul poporului; bagă de samă ce faci, că dacă nu, te luminăm noi! — Înțelesul epistolei a fost, că dacă voiu vota pentru Szász Pál, mi dau foc. În urma acestora, cu toate că am voit să votez cu Dr. Szász Pál și aceasta am și făgăduit-o, de frică n'am mers și n'am votat. — Pe acestea a jurat.

Așa a glăsuț „luminătorul poporului“. Lui i-e drag de Szász Pál, dar' i-e frică de Români! Aceasta va fi convingerea lui politică (sic). Un lucru însă nu-l înțelegem. Acest luminător, după ce a fasonat, a mărturisit așa pe șleau, mergînd la o bancă românească și întilnind acolo niște oameni de omenie, plin de îngrijorare a întrebat: Nu știți ce să va alege de petiția dela Ighiu? Eu mă tem căci sunt mulți oameni mișei!

Cum începe mărturia făcută cu îngrijorarea arătată? Ai dreptate dle învățător, sunt mulți...

Am poștan Ion I. Avram din Poiana, socrul lui Vurvára Péter spune, că pe el l'au amenințat, că i aprind casa, li otrăvesc vitele, li cosesc holdele, li omoară dacă votează pentru Dr. Szász Pál. De frică, apoi n'a venit să voteze, dar' dacă ar fi venit, ar fi votat pentru Dr. Szász.

Câmpean Nicolae, crișmar, din Pătrîngeni, spune că a fost înqartirat în noaptea înainte de alegere în școala din Șard. Acolo a căpătat puțină mîncare și beutură dela oameni necunoscuți, cari l'au îndemnat să voteze pentru mîncare și beutură (?) cu Vajda. El a promis și s'a ținut de făgăduș, dar' și altcum ar fi votat pentru Dr. Vajda. (Aceasta vădit dă acesteia la protocol, învățat de cineva, ca să fie partea întâi pe placul „domnilor“, — iar prin partea a doua vrea să fie pe placul poporului. Om ce șede pe 2 scaune!)

Ciudat lucru e, că nici unul

dintre ceilalți alegători înqartirați tot atunci și tot acolo, n'au auzii astfel de îndemnuri!

Avram Macavei din Pătrîngeni a fost bolnav, pentru aceea n'a venit la alegere, dar ar fi votat și el pentru Dr. Szász Pál. (?)!

Bidiga Avel și Guran George din Abrudsat știu, că preotul George Anca a cetit lista alegătorilor în biserică după serviciul divin, dar n'a îndemnat pe alegători să voteze cu unul sau cu altul dintre candidați.

Buceșan Ion din Valeadosului a auzit din oameni, că preotul Nicolae Oniciu a spus alegătorilor în biserică, că românii trebuie să țină cu sângele lor și a amintit și numele lui Dr. Vajda.

Oniciu Vasile și Sturza Ioan I. George din Valeadosului spun, că preotul Oniciu nu a îndemnat în biserică pe alegători să voteze cu Dr. Vajda, numai le-a dat de știre — după serviciul divin — cînd va fi alegerea de deputat și a zis să voteze fieștecare unde-i spune inima.

Vasilie Petru I. Nicolae și Vasilie Petru a Nuțului din Valeadosului au fost înqartirați în noaptea înainte de alegere la o casă privată din Șard. Acolo li-s'a imbiat puțină mîncare și beutură, dar nime nu a zis, că să voteze cu Dr. Vajda.

Vasilie Nuț a Papadi din Valeadosului a fost înqartirat cu cei noi dinainte, el însă seara n'a beut decît un păhar de bere. Nu știe, că celorlalți să li se fi dat mîncare și beutură înainte de alegere: după alegere (cînd e ertat) da.

Scrobot George I. George din Zlatna a voit să voteze pentru Dr. Szász Pál, dar fără să-l fi amenințat ori înfricat cineva, totuși a votat pentru Dr. Vajda, căci îi era urît de români să nu-l ridă. (Și asta vrea să șadă pe 2 scaune...)

Mărza Ștefan din Bărbani a fost înainte de alegere cu o săp. tîmînă două la Român Izsák, unde erau mai mulți alegători adunați. Cînd se adunau ei a venit și Dr. Szász, care a vorbit cu unii dintre oameni. După ce s'a dus el, au căpătat papricas și vin și au mîncat și beut unii mai mult, alții mai puțin. Nu i-a îndemnat nime, să voteze pentru Dr. Szász, mîncarea și beutura însă au căpătat-o în cinste. — Tot așa spune și Puicon Gașpar, el însă pe Dr. Szász nu l'a văzut acolo.

Domșa Titusz, executor comdin Zlatna, a auzit vorbindu-se — nu știe bine nainte ori după alegere — că frații Presecan vreau să facă ceva. Lui i s'a aruncat după alegere otravă în curte. Cănele și mița s'au potopit și de nu băga de samă, li pereau și porcii. A auzit, că în cîrciuma lui Neuman sunt introniri și frații Presecan amenință acolo pe toată lumea. Presecan Nicolae a bătut pe Paul Nicolae pen-

trucă vrea să voteze cu Dr. Szász, sau pentru-că a și votat deja.

Tot acest Domșă, a fost și la vorbirea de program a D-lui Dr. Vajda, care a fi promis oamenilor, că dacă-l vor alege deputat să va nizu, ca și omul sărac să capete din moșiile erariale din jurul Zlatnei! (Da bine te or învățat ce să spui, nenorocitul și uritul satului!)

Feneșan Ion I. Trif din Poiana spune, că nainte de alegere să vorbea prin sat, că pe Românul, care va ținea cu Dr. Szász Pál, îl omoară și îi dau foc. Cine a amenințat și pe cine nu știe.

Avram Nicolae I. Alexandru din Pătrângenii spune, că a fost încovartiriat în noaptea nainte de alegere în școala din Șard, unde au mai fost și alți alegători. Acolo li s'a dat seara puțină tocană și cîte un pahar de vinars. N'a fost vorbă că pentru mîncare și beutură să voteze cu Dr. Vajda.

Câmpian Alexa din Pătrângenii zice, că a auzit, că în alte comune s'au întîmplat focuri și sluiți și a crezut, că dacă va vota pentru Dr. Szász și lui i-se poate întîmpla ceva. Cu toate acestea și-a propus să voteze cu acela, cu care va vota majoritatea alegătorilor din sat. Așa a votat apoi pentru Dr. Vajda. — A fost și el încovartiriat la școala din Șard, unde oameni necunoscuți le-au dat seara puțină tocană (cam 1/16 kilo tocană la un om) și cîte un pahar de vin. Nici nu s'a ajuns la fiștecare vin, pentru-că jandarmii-l-au vîrsat la poarta școalei! Dimineața au căpătat cîte un pahar de vinars și cîte un țipău. Nime nu i-a îndemnat, că pentru mîncare și beutură să voteze cu Dr. Vajda și astfel de promisiuni ei nici n'au făcut acolo.

Gus Vasilie din Pătrângenii zice, că a auzit dela oameni, că părintele Cristea ar fi zis în biserică, că trebuie să meargă alegătorii la Ighiu la alegere și să-și tragă seama, pentru cine votează. — În școala din Șard zice că numai după alegere au căpătat tocană. Nu i-a îndemnat nime să voteze pentru Dr. Vajda.

Gus Vasilie I. Iosif spune că seara a căpătat în școala din Șard un pahar de vin și un țipău, dimineața un pahar de vinars și un țipău. Oamenii vorbeau între ei, că votează pentru Dr. Vajda.

Miclea Vasilie, Nistor Nicolae, Zaharie Ion I. Nicolae și Jorj Alexandru din Pătrângenii au căpătat și ei puțină mîncare și vin, dar nime nu le-a spus, că trebuie să voteze pentru Dr. Vajda.

Petru Păcurar nu știe nici despre mîncarea, nici despre beutura din școala din Șard, cu toate că și el a fost acolo; a fost așa de puțină, încît nici n'a ajuns la toți

Cam așa merg răspunsurile martorilor puși de ei. Cîte un prăpădit și nemernic le face pe voie și

spune așa cum a fost învățat de ei, ca să iasă rău pentru partida românească. Pe acești păcătoși li vom și aduna pe toți în un mînnichiu și i-om pune în toate la urmă, ca să-i știe lumea și țara și să-le fie mîne poimîne rușine și copiilor lor de ei.

Cei mai mulți însă, deși puși de oamenii lui Pál, nu pot spune nimic pe placul lor, că n'au ce.

Între mărturiile din timpul din urmă însă, aflăm că să află mai multe deochiate, semne de suflete stricte, de oameni păcătoși. Pe aceștia i-om pune la răvaș.

Pe cei de omenie, Dzeu să-i ție!

Dela

„Reuniunea propr. de vite“.

Direcțiunea „Reuniunii proprietarilor de vite“, pentru asigurarea economilor contra pagubelor în vite, — roagă prin aceasta pe toți bărbații săi de încredere de prin comune, să binevoiască a stăruirii pe lângă asigurați, să-și plătească taxele pe luna Novembre după noua rînduală, adică să plătească ajutoare pentru 4 (patru) cazuri; după fiecare 100 cor. asigurate de 4 ori 4 fileri pe lună.

Iar pentru timpul de naintea lui Novembre, să plătească restanța de cazuri, după cîte cazuri fusese înștiințate prin foile noastre.

Cinstiții membri ai Reuniunii să iee la cunoștință, că trebile Reuniunii s'au pus în lucrare cu multă sirguință și să va ținea la aceea, ca și despăgubirile să se facă pe cît să poate mai repede după ce s'au întîmplat. Dar Direcțiunea o poate face aceasta numai dacă și membrii își plătesc regulat taxele, căci altfel Reuniunea aceasta nefiind miluită de nimenea, ba fiind chiar nesocotită de mulți cari ar fi chemați a purta grija de nevoile poporului nostru econom, — face tot binele numai din filerii adunați dela membrii săi cei buni.

Plățiți regulat și Reuniunea va da și ea ajutoarele cît mai regulat!

Din străinătate.

Revoluție în China.

De vre-o 2 luni de zile în China s'au sculat colțuri întregi de țară și cu arma în mîna vreau să facă altă rînduală, voesa să alunge din tron familia domnitoare de acum ca fiind tare neputincioasă și vreau să dea cîrmă uriașei Împărății (cea cu 400 milioane oameni, aproape cît toată Europa), în mîni mai luminate, care să știe crol o soarte mai bună poporului.

Armata împărătească a fost pește tot locul bătută de răsculați,

— mai ales că cele mai multe regimente au trecut și ele pe partea răsculaților, văzînd că ei au drept și vreau binele poporului!

Familia domnitoare e ca și detronată (răstărnată din scaunul domniei). S'a conchemat la Peking un mare sfat național, un fel de dietă, cu trimiși ai poporului din toate colțurile Împărăției, și aceea chiar acum să sfătuesc, ca pentru viitor oare care formă de cîrmuire s'o țină, cea cu un Monarc (cap încoronat) ori republica?

Soarte jalnică au în aceste zile de turbureală, streinii aflători în China, indeosbi trimișii bisericilor creștine pentru a face și printre Chinezi mulți creștini. Asupra acestora s'a pornit zilele astea măcel, atac de stîrpire a lor, și în orașul Singamfu și în multe altele, a fost o groaznică măcelărire a misionarilor italieni, francezi și englezi. Pe toți i au omerit cu cruzime, ca pe niște tulburători ai păcii poporului chinez!

Trec zile cumplite peste împărăția uriașă a Chinei, cea mai mare împărăție din lume.

Din mișeliile orașelor mari.

Povestea unei logodne. — Logodnicul mincinos, cu nume fals. Descoperirea lui.

Deunăzi să înștiință la poliția din Bpesta un domn elegant, bine îmbrăcat, și după-ce-și spune numele, spuse șefului de poliție în serviciu, că e agent la o mare fabrică în Viena și că deunăzi, cînd s'a dus la cvartir, a primit o scrisoare dela un pretin, care-i gratula, că s'a fidațat cu fata unui negustor bogat din Budapesta. El a crezut că pretinul său giumește și l'a întreat că de unde știe el povestea asta? La acest răspuns apoi prietinel i-a trimis anunțul de logodnă primit, în care să spună, că el, Francisc Novak, a cerut la o mare firmă în Viena, s'a logodit cu dsoara N. N. din Budapesta, fata unui bogat negustor. Era dară lucru vădit, că cineva luînd numele lui, s'a logodit cu aceea fată, de aceea roagă acum poliția, să-i vină întru-ajutor și să caute după, cel, care folosește numele lui.

Poliția s'a pus pe cercetări și mai întîiu au mers la negustorul din vorbă unde aflară dela servitor, că fata negustorului de fapt s'a logodit de vre-o 2 săptămîni, cu un domn așa și așa. Mirele e om de treabă, negustor bun și tata fetii din toate părțile a primit numai vești bune despre el. Acesta adică era agentul Novac, al cărui nume îl luase logodnicul pișicher al fetii.

Atunci Novak, care încă venise cu poliștii secreți, dar rămînsese în un colț al coridorului la un semn dat, eșl la iveală, iar un poliștit întrebă, dacă mirele fetei samănă cu domnul acesta? Servitorul răspunde că da! întreat apoi, că nu știe cînd are să vie la Pesta logodnicul mincinos al fetii acesta răspunde, că a scris servitoarei că ca poimîne, adică duminică, sosește. Acum un lucru trebuia să mai afle poliștii că anume unde, la ce hotel trage de gazduște logodnicul. Și asta au aflat-o tot prin ajutorul servitorului și așa apoi porni la acel hotel, unde întrebă, dacă n'a umblat pe aici un domn, cu numele Novak, agent. Hotelierul nu-și aducea aminte, de un asemenea nume. Po-

liștii atunci li arătară pe adevăratul Novak, pe care-l lăsaseră la poartă, și-l întrebă, că nui un domn, care să samene, cu acesta? Hotelierul privi lung la streini și-și aduse aminte, că un asemenea domn a umblat, dar, că el a spus, că-l cheamă: Carol Francke. Mai spuse apoi, că a scris la hotel, că duminică vine iară și să-i țină o odale.

Așadar acum era dat de urma înșălătorului. Duminică dimineața poliștii secreți îmbrăcați în haine de călători stau cu gurile căscate înaintea hotelului, ca să nu fie cunoscuți, și așteptau »mirele«.

A și sosit în o trăsură și samănă foarte mult, cu adevăratul Novak, Cînd îl zări portarul dela hotel li dete binețe: Bună ziua Dle Franche! Acesta zîmbi fericit, și să urcă în odale, de unde cobori apoi peste un cîas, gădit, ca din oglindă, și luînd iar trăsura, porni spre casa socrului viitor. Poliștii secreți, cari au așteptat tot la poartă, cu adevăratul Novak împreună, se urcară în altă trăsură și hai după »mirele«. Ajunseră. Mirele să urcă la mireasă, iar poliștii așteptară la poartă. Întrebă apoi pe servitoare, de avea să rămînă la prînz mirele, ori nu? Servitoarea răspunde, că da, va rămîne și că de seară vor merge la teatru. Și acum poliștii cu Novak, să puseră pe așteptate până la amiază.

După masă apoi poliștii să urcară la locuința negustorului și-l chemară să-l vorbească. Acesta fu foarte mirat, cînd spuseră cine sunt și că ce caută. Intrară apoi în odale și merse de-adreptul la mirele cu nume mincinos, întrebîndu-l, că de ce a zis la hotel, că-l cheamă Tranche, iar aici spune că-l cheamă Novak? Aăsta nu mai știa ce să spună și tulburarea lui fu și mai mare, cînd păși înăuntru adevăratul Novak și arătă cu scrisori, că el e acela, despre care negustorul primise din Viena veștile cele bune!

Toată familia negustorului, văzînd ce i-s'a întîmplat, nici n'a cerut macar să mai apere pe bietul »mirele«, ci l'au lăsat în voia și pe mîna poliștilor, cărora le-a spus apoi, că-l cheamă Tutco, și trăește din »stfel de trageri a lumii pe sfoară. La numele Novak a ajuns așa, că odată în Viena la gară un domn a venit la el și sărutîndu-l, i-a zis bună ziua dle Novak. Și-a cerut apoi scuze, cînd i a spus, că el nu e Novak, și s'a pus cu el mai departe la taifas și pe tren, spunîndu-l, cît de mult samănă cu Novak, agentul unei fabrici în Viena, care e un așa și așa de cu vază și de treabă. Atunci s'a hotărit el ca să ia numele lui Novak și să înșele pe cineva. Spune, apoi, că n'avea de gînd să iee fată, ci să stoarcă înainte de căsătorie vre-o 2000 de coroane dela negustor, ca să-și plătească ca mire, datorită, și apoi să-și peardă urma. — Cu negustorul a ajuns așa la cunoștință, că s'au întîlnit odată pe tren și a călătorit cu el și cu fată-sa împreună. S'a purtat foarte galant și negustorul l'a rugat să-l cerceteze, dacă îl duce drumul prin Budapesta vre-odată. Și l'a cercetat și așa apoi a ajuns și la fată, cu numele lui Novac, despre care aflase negustorul altea vești bune.

Gazeta după care dăm aceste amănunte, spune cu foarte ușor să poate întîmpla, că acum adevăratul Novak, să iee el pe fata negustorului care altfel e »faină« și și el asemenea. Va ierta atunci pe Tutco că i-a purtat pe-o vreme numele și l'a dus la casa fericirii!..

Lucruri mici.

Dar din lucrurile mici, adesea cunoști pe om mai bine ca din cele mari...

Oameni mari din Sibiu înconjură tipografiile și librăriile române. — Același lucru îl face fruntașii bisericani la Sighișoara. — De ce nu l'ar face și cel dela Belean?

Parc'auzim pe unii inteligenți Români, cari au cetit titula și subtitulele de mai sus, — mai ales cea de a treia, — cum strigă nervoși pe foaie, ori o și lapadă din mână zicînd:

— O, Doamne, dar a cite-a oară aud și cetesc lucrurile astea! li e omului și silă de ele!

Drept, ai, cinstitele cetitor, dar te asigurăm, că nouă ne e și mai silă să mai vorbim de ele! Cu toate acestea ne vom lua inima 'n dinți și vom mai vorbi din cînd în cînd, le-om repeta încă mult-mulț, până doar s'a face greață și acelora de care e vorba în ele și s'or lăsa de năravul slab ce li au.

Iată despre ce e vorba azi:

Vineri în săptămîna trecută, publicul din Sibiu a avut iarăși parte de un Concert de mare artă: Concertul dnei Lucia Cosma. S'a cîntat frumos și plin de farmec, e doar cunoscută această distinsă cîntăreață, care și-a desăvîrșit studiile de muzică la Paris și e azi cea mai mălastră între cîntărețele române. A fost mult lăudată și în producțiile ei din fața Curții regale române, la București și Sinaia.

Peste tot e doamna Lucia Cosma o mindrie a artei de cîntare română. Cînd dsa dă Concerte, în Sibiu sau aiurea, să adună lumea ca la lucru mare, adecă lumea pricepătoare de muzică, știind că în programul doamnei Cosma află puncte așazise clasice, iubite de oamenii cu gust înalt muzical, — dar aleargă și publicul cu școală mai puțină muzicală, căci știe că și el aude macar o doină două, cîntată cu atîta simțămînt și cu o voce așa de limpede și furișătoare la inimă, că dacă din cele 4—5 puncte »clasice« nu cu mult s'a ales, a fost totuși răsplătit prin cele 3—4 puncte mai populare românești.

Așa a fost și de data asta la Sibiu. Au rămas mulțumiți toți: și cei ce au așteptat ceva classic, și cei ce au așteptat ceva mai — adresat inimei. Doamna Cosma i-a desfătat pe toți.

Și totuși au fost și unii nemulțumiți în jurul acestui Concert, despre care așa de mult am fi dorit cu toții, să nu să poată spune decît bine și nici o notă disonantă să nu tulbure bucuria ce trebuie s'o aibă Românii după el.

Nemulțumiți sunt cei cari pe ori-ce fel de pășire a noastră în fața obștei mari, doresc să vadă pusă pecetea mindriei românești și nici o umbră de umilire spre streinii și cei ce această tră-sătură o caută în felul cum a fost

arangeat și acest concert al doamnei Cosma, — aceștia au aflat o latură, de care au rămas neplăcut atinși.

Cînd să dau Concerte ca a dnei Cosma, am dori ca în tot ce să ține de ele, să se arate mindria românească a persoanei și a producției. Nu numai în concertul însuși, ci și în arangearea lui.

Arangeatorii acestui concert însă, (nu știm cine sunt, că doamna Cosma însăși, de sigur n'are timp să se ocupe și de astfel de amănunte), speculînd prea vădit după grația streinilor din oraș, special după a concetățenilor Sași, — s'au făcut a nu ști că avem și noi Românii în Sibiu două tipografii românești și două Librării (Archidiecezana și a Fcii Poporului) și s'au dus cu placatele ca să le tipărească oblu la tipografia lui Friedrich Roth (mai nainte Reisenberger), care scrie pe placat că... »In 17 Nov. va avea loc în sala dela societății...« (românește nu-'l de lipsă să fie corect pe placat, destul că-'i nemțește, că chiar așa fac și artiștii streini cînd ne cer să-'i cercetăm), — iar prin placat dau de știre lumii, că biletele să află »la librăria Georg Mayer« — și nici macar în al doilea rînd și la Librăria românească archidiecezană ori la cealaltă.

Din punct de vedere material nu-'i nici un lucru mare cel pe care l'au făcut arangeatorii concertului doamnei Cosma, tipografiile și librăriile românești din Sibiu nu vor bancrota că n'au căpătat ele cele cîteva zeci dn coroane ce s'au dat pentru placatele din vorbă, — e însă lucru destul de mare pentru un suflet românesc și acest lucru mic! Căci el arată, că nici atunci, cînd ne simțim că suntem și noi ceva, și nici în un oraș ca Sibiu, unde de nu ț'a veni mult public strein, poți fi mulțumit și cu publicul românesc adunat d. e. în o sală mai mică ca cea dela Casa Societății, — nici acolo nu e destul de ridicat termometrul mindriei noastre naționale, ci foarte bucuros călcăm peste dreptele așteptări ale obștei românești și ne plecăm cu plecaciune spre streinii, cerșindu-le parcă grația și bunăvoința...

Sau cred dnii arangiatori, că de să tipăreau acele placate în o tipografie românească, nu le veneau la concert destul Sași? Dar n'a fost oare făcut destul pentru Sași, că alături de limba română al. scris pe placat și în limba lor germană, — lucru pe care ei nu-'l fac în vecii vecilor! Sau ați văzut vre-odata pe Sași, de dragul Românilor, deși le merg totdeauna mulți Români — scriind ei pe placatele lor și românește? Ori macar pe cele de teatru, la care incasează zeu ei frumoși bani dela Românii din Sibiu. N'o fac nici puși pe foc!

Dar să zicem că noi Românii nu trebuie să fim așa de mindri ca ei, în cetatea lor, — haid să îngăduim că se fii cu prevenire față de ma-

rele lor public. Această prevenire ar fi putut merge până acolo, ca să scrii (cum s'a scris) și nemțește pe placate, și să pui bilete de vînzare și la librăria lor, — dar aceeași prevenire față de Români cerea, ca să le tipărești la Români și să depui bilete de vînzare pentru Români la librăria românească!

Tot ce e mai mult ca atît, e o puțin laudabilă umilire în fața streinilor.

Ni s'ar putea răspunde: Tipografiile românești tocmai erau așa de ocupate, că nu ne puteau pregăti îndată placatele, și era grabnic. Ca să nici mai încerce c'neva să dea astfel de răspuns, însănmăm aci, că tipografiile românești nici macar întrebate n'au fost că oare primi-ar a tipări placatele, — și nici librăriile românești, că oare n'ar putea vinde și ele bilete, — ci toată lumea fu minată la dl Mayer...

A fost frumos Concertul dnei Cosma, dar multe suflete românești au fost neplăcut jignite prin faptul de care vorbim.

Trecem la alt caz.

Românilor din Sighișoara le-a ajutat Dzeu să-'și zidească o școală nouă. Fac sfîntirea ei cu potrivite sărbări culturale. La sărbări poftesc înse lumea cu invitări tipărite la W. Krafft din Sighișoara. Că n'au știut scrie la vre-o tipografie românească din zecile ce avem!

Altul.

»Asociațiunea« a pus lucrurile la cale să se înființeze și la Belean un Despărțămînt. Înființarea să face în chip sărbătoresc în 26 Nov. prin trimisul Comitetului central dl adv. Dr. Liviu Micșă din Dej. Dsa însă chiamă lumea românească la mica sărbătoare culturală prin invitări tipărite la »Horgos és Medgyesi« din Dej.

Și pe aiurea tot cam așa.

»Sunt lucruri mici«, vor zice unii și alții. Ce stăruți atîta asupra lor?

Sunt mici, zicem noi, dar ele vădesc și micimea șovinismului nostru național! Și cită vreme trăim în mijlocul unei lumi, care e cu o mie de grade mai șovinistă ca noi (și Sașii și ungrulii) în privința asta și care n'ar da un ban chior, la un așezămînt românesc, iar noi suntem față de ei îndoelnici, șovăitori, nepăsători față de datorințele ce le avem de a sprigini numai ce e al nostru și-a răspunde șovinismului din jurul nostru prin același șovinism! — cită vreme nu așa vom fi, nici acești streini din jurul nostru nu ne vor stima deplin! Nici n'au la cel

Războiul italo-turc.

De pe cîmpul de luptă au încetat a mai veni știri de războiri mai însemnate. Ci-că au dat ploile toamnei și nu să mai pot lupta.

Dar mulți cred, că Turcii și Arabii să pregătesc în taină a da într'o bună zi un

atac uriaș asupra Italianilor! Un atac care să fie hotărîtor! Să-'i arunce așazicînd ca pe șoareci în mare!

Să șpune că coboară acum din părțile de miază-noapte ale Tripolitaniei două oștiri mari, una de vre-o sută de mii de Arabi și alta de vre-o 20.000, pornite la »războiul sfînt«, care nu cunoaște pace, decît nimicire a dușmanului ce a venit peste țara lui Mohamed!

Vom vedea ce-o mai fi!

*

Știri din luptele trecute.

Marele ziare italiene și engleze aduc interesante știri și descrieri de înîmplări de pe cîmpul de luptă, din Tripolis, dintre care dăm și noi următoarele:

— Lupta dela Sidioniri, din 26 Octobru și din zilele următoare lupta cu care s'au lăudat atîta Turcii, a fost înspăimîntătoare. Arabii au început atacul în zori și erau ascunși în cufundături de pămînt.

Căpitanul italian Humbert, la cîteva pași de șanțuri, dormia într'o colibă și la auzul bubuiturilor de pușcă, sare din pat și poruncește, ca soldații să înceteze a pușca, să bage astfel mai ușor de seamă de unde vin gloanțele dușmanului? În clipa aceea Arabii sărind din ascunzișuri, cu un zgomot înflorător părăsiră scutul și în ploaia de gloanțe ce o repezi asupra lor armata italiană, porniră în atac asupra acestora! Italianii s'au luptat cu multă vitejie și au respins pe dușmani, dar căpitanul Humbert și sublocotenentul Orsi, au rămas morți în șanțuri!...

— Lupta și în alte părți a fost îngrozitoare și turbată. Cîteva companii își perduseră aproape toți ofițerii. Conducerea unei companii de bersaglieri, (soldații vînători pedestri) a fost nevoit s'o ia un ofițer de călărași, căci toți ofițerii ceilalți căzuseră 'n luptă! Compania a 84 a au încunjurat'o vre o două sute de Arabi. Cel dintîi, care a căzut a fost căpitanul F a i t u r. Sărmanul tocmai cercetă pușca unui soldat, cînd un glonț dușman nimeri țevea puștii și o țandără a ei izbi în capul căpitanului! Sublocotenentul Belini luă comanda companiei, dar după ce rostogoli la pămînt trei dușmani, căzu și el, lovit de glonțul unei carabine! Italianilor încunjuțați de Arabi le veni apoi ajutor și arabii o tuliră la fugă, Vre o patruzeoi fugiră în satul Sotera și se 'ncuiară în o casă părăsită, începînd povei de gloanțe spre Italiani. A trebuit ca aceștia să aprindă casa, ca să-i silească pe Arabi să iasă din ea!...

— Morții zao pe cîmpuri parcă ar fi coșiți, în ordine. Sunt între ei beduini cu barba scurtă, arabi de prin oazele îndepărtate de Miază-noapte, și Turci cu înfățișare de mongoli. Toți au puști sistem Mauser, iatagane și spăzi în deosebite formate. În buzunarele morților găsești tea, sare, zahăr și scrisă cu mîna biblia lor: Coranul.

A merge pe câmpul, unde zac acești morți e tot atât de primejdios, ca în șirul de bătae, căci nu arareori să întâmplă, că cei răniți mai au atita putere, ca să trimită un glonț de pușcă în streinul care trece printre ei, ca să-i cerceteze. Cite un rănit să třește cu chiu cu vai până la o groapă, adună cu mâinile în jurul lui pământ și începe singur, să descarce gloanțe asupra soldaților italieni, cari vreau să adune și să îngroape pe morții lor. Și în oiașul morții li urește și să luptă contra lor!

Dacă li prind pe acești soldați îndrjiți, cu mâinile încheiate să roagă de iertare, de ți-să face milă de ei. Un Arab, cînd au dat de el, a început a striga în gura mare: *buon giorno* (bună ziua); atita era toată știința lui!

— Războiul — spun scriitorii din vorbă — nu va mai dura mult. S'a pornit timpul ploios și Arabii nu mai pot răbda viața aceasta din liber, iar șatre n'au. Și apoi trebuie să are și să samene și de aceea mulți au pornit acasă. La ori-ce întâmplare vor face în curînd un atac general, ca să se hotărască soarta războiului încă înainte de a trece timpul acesta ploios. Iși mai cearcă odată norocul armelor, care însă, după toate semnele, nu le va fi priincios.

Literatură

Două cărți alese.

Au ieșit de sub tipar și s'au pus în vânzare în editura „Librăriei naționale” S. Bornemisa din Orăștie, două cărți, cari sunt cu adevărat o bucurie literară pentru tot Românul iubitor de cărți alese, de cetiri interesante, desfătătoare și folositoare! Cele 2 cărți sunt:

1. „Amintiri”, de Al. Ciura.

„Amintiri” e numirea unui prea frumos volum de nuvele și schițe ieșite din peana măiastră a dlui Alexandru Ciura, — unul din cei mai gingași scriitori dela noi. E un volum de 17 coale de tipar, dîndu-se în el spre cetire 23 nuvele și schițe, ce să întrec una pe alta în duioșie, în dragălășie, în a-ți mișca ori înveseli inima. Aproape toate-s din viața dragilor nostri frați Moți, acești minunați fii ai munților Apuseni, prigoniti de nenoroc adeseori, în chip crud. Nicăiri în literatura noastră nu găsim icoane din viața lor nostri Moți, cu bunele și relele fraților, așa de simțit scrise ca în volumul dlui Ciura. Navelele acestea formează Nr. 1 din „Biblioteca Scriitorilor dela noi” arangeată de dl O. C. Tăslăuanu, edată de „Librăria „Națională” a dlui S. Bornemisa, și să vînd cu cor. 1.60 și 20 fil., porto, fiind foarte ieftine în asemănare cu alte volume de același fel.

2. „Almanahul”.

„Almanahul scriitorilor dela noi” e a doua carte frumoasă scoasă de sub tipar de aceeași Librărie Națională. E acest „Almanah” un volum frumos, care va trezi uimire în marele public cetitor prin cu-

prinsul seu: El e o galerie frumoasă aranjată, în care sunt înșirați toți scriitorii dela noi azi în viață, pus fiecare cu chipul lui, cu arătarea cărților ce a scris, și cu o schiță, o poezie, o nuvelă sau altă lucrare a lui trimisă ca contribuție literară pentru „Almanah”. Întorcînd foaie de foaie, îți trec pe dinainte, în luminoasă panoramă: Andrei Bărsanu, Ioan Agribiceanu, Oct. Goga, Al. Ciura, George Coșbuc, Stefan Iosif, — și toți scriitorii noștri aflători aici printre noi ori duși în Țară, și fiecare îți spune un vers ales, o schiță draguță, îți cîntă sau îți vorbește ceva, ce știe mai frumos! E un prețios Album, ce face fala ori-cărei mese de cîrturar român! Afară de capitoul scriitorilor, „Almanahul” are:

Cap II: *Presa*: adevărat înșirarea tuturor foilor și revistelor dela noi din țară, dela cele mai mari până la cele mai mici. Fie-căreia li e fotografat capul și dat aci în chip mic, — urmat de istoria foii, și cine o scriu? Afi aci pe toți scriitorii noștri dela foi.

Iar' Capul III al „Almanahului”, e: *Calendar pe 1912*. — Așa că, cumpărînd prețiosul „Almanah”, ai și un Calendar pentru anul viitor.

Acest prețios „Almanah” să vinde cu 1 cor. 60 fileri și 20 fileri porto. Iar' celor ce iau mai multe li-să dă rabat (scădere de preț).

Stărnim din toată inima, ca fiecare cîrturar Român cu prindere cît de cît, să-și cumpere aceste două cărți dela „Librăria Națională” din Orăștie, căci numai plăcere va afla de cele ce le va găsi în ele!

NOUȚĂȚI

Sfințire de școală în Sighișoara. În 26 Nov. n. are loc sfințirea școlii gr. or. române nou zidite în Sighișoara, școală frumoasă, încăpătoare, modernă.

— Din prilejul sfințirii acestei școli, comitetul parohial invită la producțiunea corală-teatrală urmata de joc ce o arangează Duminecă în 13/26 Novembre 1911 în sala cea mare din piață a orașului. Venitul urat este destinat pentru școală.

Concert românesc în Budapesta. Coru bisericei ortodoxe române din Budapesta, arangează la 25 Novembre n. sub patronajul Il. Sale dlui Dr. Iosif Gall, membru în Camera Magnaților, concert urmat de dans. Concertul să dă în localitățile Casinei Funcționarilor (Budapesta, VIII., Eszterházy-u. 4.) Venitul este destinat pentru sporiirea fondului coral.

Glonț, monstru de tun! Iar' ceva american! În fabricile de arme (arsenalele) americane s'au fabricat tunuri uriașe pentru apărarea coastelor țării contra corăbiilor ce le-ataca de pe mare.

Pentru tunurile acelea s'au fabricat apoi gloanțe, cari nimesc și ele prin mărimea lor. Avem naintea noastră chipul unui astfel de glonț: el stă cu vrful în sus și un soldat lângă el: *glonțul e toamai atita de nalt cît soldatul și de gros*

tot așa. E nalt glonțul e de 155 cm., și gros de 45.

Tunul care poate pușca cu astfel de gloanțe, mână la o depărtare de 32 kilometri.

Atita e de scumpă fabricarea acestor gloanțe de apărare a coastelor americane, că un singur foc al lor costă 5000 coroane,

În un număr viitor al „Foil Interesante” aducem chipul glonțului și al soldatului de lângă el.

General călcat de tramvai. În orașele mari pe străzile cele mai mari și cu mai multă umblătură, sunt trenuri de 1—3 vagoane, electrice, cari duc călătorii încoaci și 'ncolo, că pe jos nu ar putea ajunge așa iute cum doresc grăbiții orașelor. Cum e mult zgomot și pe aceeași stradă umblă nu numai tramvae, ci și trăsuri, și cară cu povară, și biciclete și automobile și cite toate, — e un zgomot asurzitor și o învîlmășală, de să te păzească sfinții. Omul numai cu mare grije poate umbla pe astfel de străzi și zilnic să întâmplă că ajunge ori unul ori altul sub roțile vre-unei trăsuri, ori ale unui tramvai. Așa a ajuns sub roțile unui tramvai din Viena mai zilele trecute și generalul *Steinitz*. A fost atât de rău zdrobit de tramvai, că a murit peste cîteva zile în spital.

Foamete în Rusia. Ministrul președinte al dumei (dietai) rusești, a adus în săptămînile trecute vorba despre foametea, care începe să bîntue în Rusia, aducînd la cunoștința deputaților, că în cele 20 de județe, în cari e foamete, din 12½ milioane de locuitori, 8 milioane sufăr de foame, și ca să nu fie lăsați să moară de atita sărăcie, să cere ca statul să le procure ceva bucate, ca ajutor, în preț de vre-o 120 de milioane ruble.

Daruri pentru o școală în munți. În numele com. par. din Mogoș-Măzăligani (tr. Lupșa), aduc cele mai sincere mulțumiri următorilor contribuenți pentru școala noastră conf. și anume: „Buciumana” institut de păstrare în B. Poieni ne-a dăruit 25 cor. Nicu Cortescu 5 cor. Nicolae Nestor canonic Lugos 5 cor. Romul Coțoiu, Baia-de-Criș 11 cor. Mai mulți proprietari din Finteușul-mare 3.44 cor. Augustin Herman dela mai mulți 4.60 cor. Onea Stefan Almașul-mare 1.20 cor. Nicolae Fizeșan prot. mil. Brașov 5 cor. V. David, preot.

Nou despărțămînt al „Asociațiunii”. Subscrisul în calitate de delegat al comitetului central al „Asociațiunii” convoc adunarea constituantă a despărțămîntului *Beclean*, pe 26 Novembre 1911 n. Duminecă la ora 1 p. m. în localul școlii gr.-cat. din Beclean.

De noul despărțămînt să vor ține: întreg cercul administrativ al Becleanului și din cercul administrativ Chiochișului, comunele: Apa-

tiu, Beud, Bidiu, Bozieș, Chetiu Cutca, Ienciu, Iuș, Matei, Manic, Moruț, Sas-șimbor, Țentea, Ujfalău, Vereșhaza și Vița.

Rog pe toți Românii de bine din cercul Becleanului și din comunele înșirate ale cercului Chiochiș, să binevoiască a veni la adunare și a-și da ajutorul la înactivarea noului despărțămînt.

Dej, în 18 Novembre 1911 n. Cu stimă: *Dr. Liviu Micșa* avocat, delegatul comitetului central al „Asociațiunii” pentru înființarea despărțămîntului Beclean. (Tipografia Horgoș și Medgyesi, Dej!).

Moarte. Demetriu Pap de Saplantia, avocat și proprietar, membru al mai multor societăți culturale, a încetat din viață Sîmbătă în 18 Novembre după un morb greu, în etate 68 ani. Fie-ți țărîna ușoară.

Petreceri.

— Societatea de lectură „Inocențiu M. Clain” a teologilor din Blaj invită la Concertul ce li va aranja Duminecă la 26 Novembre st. n. 1911 în „Sala de gimnastică” a gimnaziului.

— Reuniunea română de cîntări „Hilaria” din Oradea-Mare invită la Concertul urmat de dans ce-l va aranja luni în 27 Novembre n. în sala dela „Kereskedelmi-Csarnok” cu concursul binevoitor al doarei Melania Brăndușan și al tenoristului domnul Ioan Rădulescu. Venitul curat e destinat pentru fondul „Reuniunii”.

— „Junimea”, societate de lectură, Cohalm invită la Producțiunea teatrală-muzicală urmata de joc ce o va aranja Sămbătă 12/25 Noemvrie 1911, în sala hotelului „Central” de acolo. Venitul curat este destinat fondului societății „Junimea”.

O crimă înflorătoare. În Vinea trecută s'a întâmplat în Viena o crimă care a zguduit sufletul tuturor, cari au aflat despre ea. Insuș Maiestatea Sa Impăratul, prinzîndu-i de veste, a trimis familiei care a fost lovită de această nenorocire, vorbe de mîngăiere și de părere de rău. Iată ce s'a întâmplat:

În familia sfetnicului ministerial cavalier de Holzknacht, umbla un tinăr, Dr. Gheorghe Matcovici, băiat sărac, dar deștept și isteț din cale-afară. Tocmai pentru istețimea și purtarea lui aleasă, ajunsese el în familia sfetnicului ministerial, unde da lecții și îngrijă de creșterea celui mai tinăr băiat a lui Holzknacht, care mai avea încă o fată, învățătoare în Viena și un băiat, student în drepturi.

De vre-o șase ani umbla Dr. Matcovici în familia aceasta aleasă și era iubit de cei ai casei, atât de mult, încît era privit ca un om al casei. Cea mai bună dovadă despre aceasta e chiar faptul, că deunăzi, cînd cavalerul Holzknacht, și-a sărbat nunta de ar-

gint, (implinirea a 25 de ani dela cununia sa), la aceasta sãrbare familiarã, afarã de o veche pretinã a familiei, numai tinerul in vorbã a mai luat parte.

Dr. Matcovici din fire era, om tãcut și nu prea vorbea, ci sã pãrea cã trãește numai in lumea visurilor și a gindurilor sale. Tocmai știindu-l toți așa tãcut și retras, a stãrnit mare mirare, cind dupã sãrbarea nunții de argint a sfetnicului, el a cerut fata acestuia in cãsãtorie. Se zice cã Holz-knecht i-ar fi dat un rãspuns cam in doi peri, cã fata e încă tinerã și sã mai aștepte. Cum, cum nu s'a întimplat, destul cã din ziua aceea Dr. Matcovici s'a fãcut și mai tãcut, iar in Vinerea trecutã, cind s'a dus sã dea lecții bãiatului lui Holz-knecht, a sãvîrșit o crimã Ingrozitoare: Cind a intrat in odaie și bãiatul i-a venit nainte, a scos revolverul și a pușcat pe bãiat! L'a ucis îndatã cu un glonț. Auzind detunãtura revolverului, fata, care sã afla in odaia vecinã, a intrat sã vadã, ce e? dar spre nenorocul ei, cãci Matcovici a țintit spre ea și i-a curmat și ei zilele cu un glonț din arma sa! Tot atunci se ivi in ușã bãiatul cel mai mare, pe care Matcovici îl inpușcã asemenea, dar fãrã sã-lucidã de tot! Și-acum, dupã ce stinse frul vieții la doi din bãieții sfetnicului și bunului sãu stãpãn, intoarse revolverul spre peptul sãu și o inpușcãturã își curmã și sieși viața!

Holz-knecht și soția nu sã aflau acasã pe vremea acestei crime, cãci cu cîteva ore nainte ieșise in oraș. Cind au venit acasã, e de neînchipuit și de nedescris durerea or! Sã vadã in casa lor pacinicã, patru cadavre scãldate in sînge: trei a copiilor lor iubiți, toți in floarea vieții, și al patrulea al tinerului pe care sã obicinuisse a-l privi ca pe un copil al lor, așa de bun și nevinovat îl credeau!

Toatã Viena a rãmas uimitã de fapta tinerului nenorocit și lumea crede cã n'a fost la toatã mintea cind a sãvîrșit groaznica crimã,

Insuși Impãratul a cerut sã i-sã dea știri despre sîngerosul fapt și a trimis condolãri (cuvinte de mîngãere) nenorociților pãrinți.

— Maestru De Giovanni, directorul renumit al clinicei regale dela Padua, statorește cã: »Apa amarã Francisc Iosif naturalã, are de fapt așa însușiri, incît mînarea ei e așa de domoalã, incît și de stomacuri iritate, e suportabilã ușor. (208) 18--30

Astma vindecabilã!

Medicul Dr. Elswirth, ia reușit, dupã cercetãri de ani de zile, sã afle un medicament de tot sigur și bun, cu ajutorul cãruia sã se domoleascã durerile la eventuale nenorociri astmatice, iar durerile de pept, îngreunãri de respirație sã le depãrteze cu desãvîrșire. Dupã folosirea prafului Astmol-Astma nu veți mai aveã nopți neliniștite, cãutînd aer.

Toți acela, cari au astfel de morhuri, pot probã Astmolul, gratuit, și se vor

convinge, cã numai prin acest medicament se poate da ajutor.

Cereți probe, cari se trimit, gratis și franco de;

Farmacia Ios. de Török.

366 2-5 Budapesta, Str. regalã 12.

Dupã petrecere. In Seghedin a fost mare petrecere Duminecã, la care au luat parte numai țãrani din oraș și din satele apropiate. A fost voie bunã și joc pãnã in zori, iar flãcăul Rozsi György bãgã de samã cã iubita lui, Maria Ördög, nu-i cum a fost odatã și cã prea e rece și nepãsãtoare la vorbele lui. Asta atit de mult l'a supãrat cã a plecat din joc și luînd pușca a așteptat in drum pe fatã in ascunziș, de unde apoi a impușcat-o. S'a înștiințat apoi singur la poliție.

Dare de seamã și mulțumitã publicã.

Cu ocaziunea Concertului dat de »Reuniunea romãnã de cîntãri din Orãștie«, la 11 Nov. c. s'a încasat total suma de 931 cor. Din această sumã subtrãgîndu-se spesele de 423.68 rãmîne venit curat pe seama Reuniunii suma de 507 cor. 32 fil.

Cu suprasolviri au binevoit a contribui urmãtorii binevoitori ai Reuniunii: Dr. Aurel Muntean adv. 10 cor. Const. Olari (Cugir) 5. cor. V. Gerblin friseur 4 cor. Iohann Melleska hoterier 2 cor. Adam Roșu cassar 2 cor. Al. Dãnilescu, not. 2 cor. Adler, fotograf 2 cor. I. Herța intr. 1 cor. P. Sponsor m. pant. 1 cor. Ilie Licescu intr. 1 cor. A. Muntean 0.20 fil.

Pentru marinimoasele suprasolviri cit și pentru participarea in persoanã in numãr așa de frumos, Reuniunea roagã pe toți sã primeascã adinca sa recunoștințã.

Recunoștințã datorește reuniunea și on. casine romãne din loc, care a binevoit a-i pune la dispoziție sala de probe și luminatul in mod gratuit. Recunoștințã sã aduce Dlui Compozitor A. Bena, care gratuit a pus la dispoziția Reuniunii ouvertura d-sale cea atit de frumoasã, precum și drãgãlașe cîntãri, cari au dese-vîrșit succesul concertului. Trans-mitem recunoștințã Reuniunii on. comande militare din loc, pentru pre-venirea cu care ni-a acordat concursul muzicii regimentului.

Titlu de recunoștințã și-au cîștigat și soliștii: Dșoara Marița Vasilca, Nicolau Demian și dșoara Geni Branga, cari ca soliști și acompaniatori, au contribuit mult la succesul concertului.

Ear in fine, recunoștințã datorește reuniunea Dnei Veturia I. Lãpãdatu, care a stãruit mult la în-jghabarea corului, precum și tuturor membrilor activi, cari au jertfit timp și ostenealã pe altarul culturii muzicele romãnești.

In numele Reuniunii:
Ioan Branga,
președinte și dirigent.

POSTA REDACȚIEI

V. L. in Capul Ar. Scrisori cu caruza nu putem folosi. Sã aruncã necetite. Iulian Moșuț in K. k. Intii și Intii »Foaia Interesantã«, volum pe un an întreg nu e cu 1 cor. ci cu 1 cor. 40 fil. cu cit îți merge franco. A doua: Cu rambursã nu trimitem, ci numai cui a trimis banii nainte. Și de vrei sã fii asigurat ce nu sã perde pe postã, pune încă 25 fil. pentru recomandare, adecã de tot 1 cor. 65 fil.

Bani, ce nu știm pe ce ni's trimiși:

Dela Iochim Popescu, Ol. Gorbo, K 2.46
» Ilie Gutoi, Caransebeș, » 3.74
» B. Capãtã, Șona, » 3.—
» Dum. Bãlgrãdean, Piclișã, » 1.96
» Vas. Marin, Breaza; » 2.50

De ce nu scrieți pe cotorul (cuponul) buletinul de bani, cu o vorbã douã, cã pe ce trimiteți banii? Așa stau aci și nu știm ce sã vã trimitem pentru ei.

„Calendarul Național“ pe 1912

calendarul scos de redacția foilor noastre. E calendarul care duce in casele Romãnilor chipurile cele mai înãlțãtoare de suflet: Cind Mihai Viteazul intrã biruitor prin poarta celãții dela Alba-Iulia, dupã ce a cucerit Ardealul, ajungînd el Domn și peste acest colț de țarã romãnesc! Apoi cind, dupã asta, a mers de a cucerit și Moldova, ajungînd a fi, pe-o vreme: Domn al tuturor Romãnilor!

Și alte multe chipuri interesante și plãcute.

Apoi bogat material de cedit: povești, nuvele, poezii, glume și povește bune.

Prețul numai 40 fileri.

Celor ce cumpãrã mai multe, li-sã dau, ca și in anul trecut, mai ieftine, anume:

Celor ce iau pe bani gata dela 15 in sus (cind li-sã trimit in pachete pe postã) li-sã socotește calendarul in numai 11 cr. (22 fil.) avînd insã a-și plãti ei și postã la scoaterea pachetului.

— Cunoscuților (de pildã abonatilor pe cari îi aflãm buni plãtitori) li-sã dau și pe așteptare, avînd a plãti prețul lor dupã vînzare. Aceia insã îl plãtesc cu 13 cr. (26 fil.) exemplarul, și își plãtesc și postã. Mai bine e: a trimite banii nainte.

— Fiecare sã cearã numai atitea, cite știe cã poate sã și vîndã.

Cel ce cer mai pușin ca 12 exemplare, le plãtesc cu cite 14 cr. (28 fil.), cãci la aceștia noi plãtim și postã (cite 5 fileri de fiecare Calendar), fiindcã merg sub legãturã deschisã, nu ca pachet de postã inchis, și in forma asta postã nu primește pachetele neplãtite.

Toate Cãrțile școlare și recuzitele de lipsã școlarilor la scris și la desemn, — sã aflã la

„LIBRĂRIA NAȚIONALĂ“
S. Bornemisa
in Orãștie (Szászváros).

Strãmutare de cancelarie.

Am onoare a aduce la cunoștința onoratului public, cã mi-am strãmutat cancelaria de ordinațiuni medicale in noua casã proprie din Strada Bereriei.

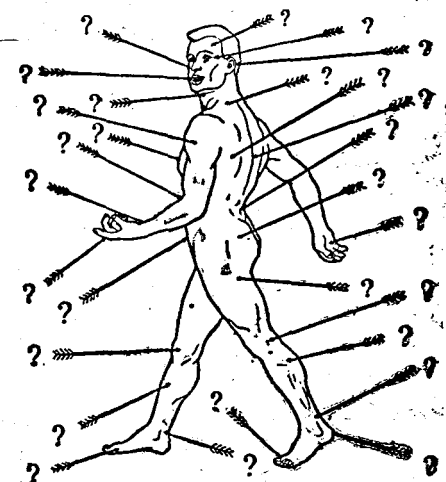
Cu deosebitã stimã:

Dr. Cornel David,
(363) 3-5 medic in Orãștie.

Te sãgetează?

(340) (Al dureri?) 4-28

I. Fluidul Elza a lui Feller.

e, dupã experiențele noastre, liniștitor de dureri, vindecãtor, înceteazã durerile re- pede și sigur, vindecã: reumã (spurc), slãbie de nervi, junghiuri in coaste, influența, dureri de cap, de dinți, de spate, amor- țealã, durere de ochi, migrenã și multe nepomenite aci! Fluidul Elza a lui Feller e folosit cu efect fãrã pãreche la rãgușalã, catar, dureri de pept și gît și morhuri din curent ori rãcealã, adevãrat e numai dacã pe sticlã este numele »Feller«. 12 sticle mici sau 6 mari ori 2 speciale, K 5 franco.

II. Vestim apoi, cã lumea folosește cu efect distins și sigur Pilulele-Rebarbara de mãnat alui Feller, contra durerilor de stomac, zgirciuri, lipsã de poftã, arsuri de fiere, greațã, amețealã, rigãeli, haemo- roide și alte conturbãri de mistuire. 6 cutii franco cu 4 coroane. — Sã ne ferim insã de imitațiuni și sã adresãm acurat așa.

Eugen V. Feller, apotecar.
Stubica, Centrala 119 (comit. Zagrab).

Pentru tãbãcari

(argãșitori, timari) sã oferã un bun prilej sã se aprovizioneze cu

SCUMPIE

(ungurește: szemecze)

prima calitate adusã direct din Bulgaria.

Prețul la cumpãrãri cu sacul 26 fileri, chilogramul, franco gara Hunedoara. A sã adresa de-a dreptul la

Banca Agricola

Hunedoara-Vajdahunyad.

Atenție! Societã des : : Papiers Abade.

Fiindcã in timpul din urmã s'au pus in vînzare felurite imitațiuni de ale cunoscutel și iubitei marcã de tuburi pentru cigarete

RIZ ABADIE (RIZ DORÉ)

recercãm pe on. noștri mușterii, sã se atencã la numele Abade, pe care imitațiile vor sã-l înlocuiscã cu alte numiri. Periti-vã de cumpãrarea imitațiilor de calitate mult mai slabã! Nol le-om urmãri pe calca legii.

Societãta du hirtie de țigarette

24-52 (168) „ABADIE“.

Teatrul Kinematografic „ELISABETH“.

In hotel „Transsylvania“

Duminecă, în 26 Nov. n. 1911.

Va arăta

AVIATORUL

și pe

SOȚIA ZIARISTULUI

PATHE JOURNAL

fașie de 100 metri.

Și alți numeri aleși!

In decursul reprezentației cîntă muzica militară.
Inceputul d. a. la 5 și sara la 8.

Prețul locurilor: Loge 8 cor., 1 scaun în loge 1.50, Loc I. 1 cor.,
Loc II. 70 fil., loc III. 40 fil. Pentru soldați și copii, prețuri reduse.

Rog cercetare număroasă.

(283) 1—1

Newirth Georg.

Concurs.

Pentru întregirea postului de învățător dela școala confesională rom. gr.-or. din Coșteiu mare, protopresbiteratul Belințului, să scrie concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Libertatea“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1). Locuință frumoasă în edificiul școlii cu 2 chilii, culină, cămară și clădiri economice, precum și uzfructul grădinei școlare. Dările cad în sarcina învățătorului.

2) Salar fundamental solvit de comuna bisericască 802 cor.

3). Întregirea salariului fundamental dela stat 198 cor.

4). Quinquenalele prescrise de lege.

5). Pentru conferință 20 cor.

6). Scripturist a (Tipăritori) 10 coroane.

7). Dela înmormîntări cîte 1 cor.

8. De curățitul și încălzitul salei de învățămînt să îngrijești. comuna bisericască.

Alesul va avea să provadă cantoratul în și afară de biserică și să împlinească funcțiile ce vor obveni în parohie. Va avea să instrueze elevii în cîntările bisericăști, să-i conducă la biserică în duminici și sărbători și să țină cu ei răspunsurile liturgice etc. Să conducă școala de repetiție.

Cei-ce pot dovedi că știu conduce cor vocal, ce-i cu 4 clase medii și ce-i cu calcul general distins sunt preferiți. Petițiile concursuale înscrise conform legilor în vigoare să aștern comitetului parochial din Coșteiu mare (com. Caras-Severin c. p. Szapáryfalva) pe calea oficiului protopresbiteral din Belinț (Temes megye). Reflectanții sunt poftiți a să prezenta într-o duminică sau sărbătoare în biserică spre a arăta dexteritatea în cîntare și tipic

364) 3—3 Comitetul parochial.

MATEI WEINER

prăvălie de modă.

Budapesta, VI. Str. Andrássy 3.

Mare senzație au produs în țară prăvăliile și gustul din prăvălia mea de modă. Mi-am asortat magazinul cu cele mai variate stoffe pt. costume franțuzești și englezești ș. a.

Stoffe de double, toate sortele, homespun noppo etc. dela 48 cr. până fl. 450. Stoffe pt. Blouse și vestiminte de casă, catifea dela 65 cr. în sus.

Flanelle englezești, stoffe de tenis, barchet de double și așă răsucită dela 19 cr. până la 75 cr.

Mare asortment de bluse gata, din stoffe de spălat dela fl. 1.90—2.25. Blouse gata din catifea fină, elegante, dela fl. 3.90 în sus. Blouse gata din postav de lînă și flanel dela fl. 3.90 în sus.

Mustre de peduri admirabile pentru femei fl. 1.90 și 2.25. Pălării femeiești după moda cea mai nou colorate fl. 2.75 și albe 3.25.

Mare asortment de mătăsuri, dantele, panglici, hobote, împodobiri de haine ciorapi, diferite haine de călătorii și pentru teatru etc. După dorință stoffe, din cele de spălat mustre. Despre bluse și alte stoffe de modă trimite catalog. La comenzi dela 20 Cor. în sus plătesc porto. (355) 3—4

Nr. 1200/1911.

Publicațiune.

Să publică din partea subscrisei primării comunale, ca comuna Strugari dă în arîndă prin licitațiune publică joagărul din Tomnatec.

Licitațiunea să va ținea la 19 Novembre 1911 la 8 ore înainte de ameazi în cancelaria notarială din loc.

Prețul strigării 600 coroane. Vadiu 10%.

Oferte închise să pot da până la încăperea licitațiunei.

Condițiunile mai de aproape să pot vedea în cancelaria notarială din loc în oarele ofici-oase. (371) 2—2

Strugari, la 2 Nov. 1911.

Primăria comunală.

P. Petrașcu, Vlad George, notar. primar.

Cassa de păstrare (reuniune) în Săliște

Primește depuneri spre fructificare fără anunț cu 4%, pe lîngă anunț cu 4½% — iar depuneri mai mari cu 5%.

Depuneri și ridicări să pot face și prin Cassa de păstrare postală.

Darea de camete o plătește institutul.

Acoardă împrumuturi:

pe cambii,

pe ipotecă replătibile în rate sau în anuități,

pe obligațiuni cu caventați

ca credite de Cont-curent pe lîngă asigurare ipotecară sau de valoare (acții și efecte publice).

Dobînda variază între 8% și 6%, după mărimea împrumutului și asigurarea oferită.

Schimbă, adică cumpără și vinde, ori ce fel de monede streine cu, cursul zilei.

Direcțiunea.

(202) 20—20

Durata vieții

e mărginită după voia lui Dumnezeu. Ne-siguranța vieții e motivul că să prăpădesc mulți oameni în floarea vieții pentru neprecauțiunea omului. Aproape tot al doilea om tușește; cu fața slăbită și trasă, spatele îndoit, picioare tremurînde! Mulți poartă în pieptul lor, pe cel mai mare inamic al omenimii, tuberculoza (oftica). Această boală să apropie pe neștiute de noi, ea își trimite vestitorii săi, în formă de tuse, răceală, înflință, durere de piept, sudoare de moarte, neodihnă etc. După această boală la aparență trecătoare, stă ascunsă oftica, care răpește copilului mama și bărbatulul soția.

Recomandăm tuturor, să comande în astfel de cazuri veritabilul sirup de miere de teiu alui Örkény, care oprește răspîndirea morbului și domolește durerile. O sticlă de probă K 3.— o sticlă mare K 6.— și 3 sticle mari franco cu rambursă cu K 15.— Expedează producătorul (347) 5—20

HUGO ÖRKÉNY

farmacist în Budapesta
Str. Tököly 23 Depot 110.

PICĂTURI de stomac

a lui BRÁDY

provăzute cu marca Vergurei Maria de Mariazell, numite de popor Picături de stomac de Mariazell de 30 de ani așa sau valorat, că-s indispensabile la casă. Picăturile acestea conțin astringenți de stomac, ardorii de rinzi, înfundării, durerii de cap, vomării, colicilor, a ne mieși, etc., au efect neîntrecut!

Să așă în toate farmaciile. O sticlă mare Cor. 1.50 sticlă mică 90 fl. 6 sticle Cor. 5.40 3 sticle mari Cor. 4.80. După trimiterea bautilor naște le trimite franco (354) 3—11

K. Brády farmacist
la „Regele maghiar“

Wien

I. Fleischmarkt 2, Depot 5.

Fii atenți la marca cu chipul Vergurei Maria de Mariazell, pachetarea în roșu, și iscăltura, ce să vede pe chipul alăturat.

Ce-e-e? „Tata ne-a slobozit! Că-s veritabile hilzele de cigarete Antintocin de-alui JACOBI în cutii de lemn!“

Numerai cu scrisoarea
Ai grijă! „JACOBI“ e bună! (34) 21—24

Călcie de gummi

cele mai bune sunt

Casă cu local de crîsmă și de închiriat.

Le vînd ori le dau în arîndă. Casele să așă în Orăștie, Drumul țării, Nr. 59 și e și azi în ele crîsmă. De toate să așă 12 încăperi, parte pentru locuință, parte pentru crîsmă și boltă, cugne, et., 3 pivniți, grajd, curte mare. Pentru informații mai de aproape a să adresa la:

Miga Matei,

crîsmar, Orăștie, Drumul țării 59.

(366) 3—3

ALTOI DE VIIE AMERICANĂ

splendid dezvoltate, cu rădăcini, soiurile cele mai distinse, atât pentru struguri de masă (admirabil articolu de vânzare!), cât și soiuri de vin: rizling, mușcatel, etc. să găsească de vânzare în pepiniera de vițe de viie nobilă dela

DOMENIUL ROMÂNESC
din BOBÁLNA

lingă Orăștie, proprietatea dlui Dr. AUREL VLAD.

Pentru teama de față și pentru primăvară, are la îndemână jumătate de milion altoi, tot soiuri alese! Deși peronospora a potopit și în anul de față pe alocurea școli întregi de altoi, la Bobalna, fiind foarte bine îngrijite, nu le-a făcut nici o stricăciune. Altoile sunt foarte frumoase și pline de viață!

La cerere, se trimite Catalogul cu prețuri și îndrumări practice! Adresați-vă cu încredere deplină la:
„DOMENIUL DIN BOBÁLNA”
a dlui Dr. A. Vlad: Bábolna, p. Szászváros.

NB. Pentru vierii din Ardeal e îndeosebi cel mai potrivit isvor de cumpărat vițe de vile, fiind vițele din pepinierele dela Bobalna, crescute și deprinse cu clima deluroasă ardelenescă. La șes, frește, le e cu atât mai ușor.

Vin.

Am circa 40 buți de vin, numai original ardelenesc, și îl vînd, dela 60 litri în sus, cu 26 cruceri (52fileri) litrul.

HANS STEPHANI,
Hotel „Transsylvania”
Orăștie.

(63) 37-45

Căsătorie.

Un negustor și proprietar, trăind la sat, în vîrstă de 30 ani, sănătos, — caută cunoștința unei fete ori văduve tinere, în scop de căsătorie.

Are avere proprie 3-4000 cor. și venite anuale sigure.

La caz de înțelegere, sa duce din comuna în care să afle, în aceea a viitoarei soții, — ca negustor și purtător de economie.

Adresa o dă administrația foii.

(373) 2-3

„AJUTORUL”

SOC. PE ACȚII FILIALA MEDIAS

P. T.

Aducem la cunoștința Onoratului public, că „Ajutorul”, societate pe acții din Șeica-mare a deschis cu începutul lunii Noemvrie a. c. filială în Mediaș, care să ocupe cu tot felul de afaceri de bancă.

În special:

1. Primește depuneri spre fructificare, după care plătește interese:

dela Coroane	1-500	5%
»	500-1000	5 1/2%
»	1000 în sus	6%

fără nici o detragere, solvind și darea după interese.

2. Acoardă împrumuturi: pe obligațiuni cu cavenți, pe cambii, lombard, hipotecă, cu int. 7-8%.

Filiala „Ajutorul” din Mediaș își are localul în vila G. Morscher din piața mică.

Rugăm pe cei interesați, ca în afacerile de bancă ce vor avea să se adreseze cu toată încrederea, asigurîndu-i de serviciu prompt și culant.

Mediaș Nov. 1911.

„Ajutorul”
societate pe acții
în Mediaș.

(265) 3-10

„Cassa de păstrare în Mercurea”

societate pe acții (comitatul Sibiiului)

primește depuneri spre fructificare atât la centrală, cât și la filiala din Alba-Iulia, cu 5%. Pentru depuneri dela 5000 coroane în sus, cu termen de abdicere mai lung, solvește la filială 5 1/2% inter., iar la centrală dela 10.000 cor. în sus, în aceleași condiții, 5%. Interesele neridicate să capitalizează la semestru; darea după interese o plătește institutul.

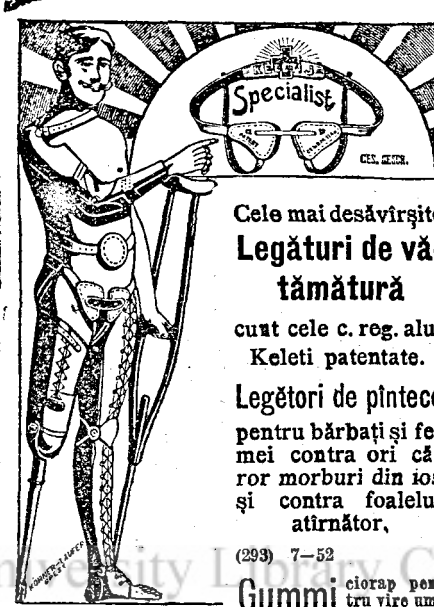
Atit la centrală, cât și la filială, acoardă împrumuturi pe cambii, pe hipotecă, replătibile în rate, pe obligațiuni cu cavenți, credite de cont-curent cu asigurare hipotecară sau de valori, pe lingă cele mai favorabile condițiuni posibile.

Mijlocește cumpărări, vânzări, arindări și parțelări de realități, sprijinește înființarea de însoțiri și tovărășii, îndeplinește totfelul de afaceri de bancă pe lingă serviciu prompt.

Filiala din Alba-Iulia s'a înactivat cu 1 Octomvrie a. c. Localul filialei e în strada Vințului Nr. 1 (Alvinczi utca 1 szám), lingă firma Misselbacher.

330) 8-10

Diracțiunea.

Cele mai desăvirșite
Legături de vătămătură

cunt cele c. reg. alui Keleti patentate.

Legători de pîtece pentru bărbați și femei contra ori căror morburii din ios și contra foalelui atrnător.

Gummi

Picioare și mîni măestrite pe sama putaii (tălași).

Îndreptătoare de trup pentru umblat și spriginat. Corsete artificiale și spriginitoare.

Ținătoare oblu pentru cel crescuti strîmb, precum și ori-ce articli de ipsă la

Îngrijirea de bolnavi, pregătește după cele mai moderne principii cu prețuri favorabile de fabrică.

I. Keleti, fabrică c. reg. patent ptr. legături de vătămătură și îndreptoare de trup.

Budapesta, IV. Koronaherez. u 17. vidi — Trimite catalog cu 3000 figuri, gratis! — Fondată în 1878. Telefon 13-76.

Scriitor.

„Caut un scriitor cu praxă în afacerile notariale. Postul se poate ocupa imediat. Condițiunile la cerere le comunic.

Emiliu Maxim,
notar. cer.

(374) 2-2

Maroskarna u. p. Alvincz

De vânzare!

Pe hotarul Dobrei, în apropiere de oraș, să afle de vânzare din mână liberă un plan (comasație) și trei grădini, plantate cu d ferți pomi roditori. — Informații mai de-aproape să pot lua dela

Ilie Lădariu
măicstru ferar Orăștie—Szászváros.

„Tipografia Nouă”, I. Moța, în Orăștie

Atențiune!

50.000 părechi de ghete!

4 părechi de ghete cu numai 9 coroane.

Pentru îngrămădire de plăți, mai multe Fabrii m'au imputernicit să vînd un mare număr de ghete sub prețul de fabricare, De aceea eu vînd ori-cui 2 părechi de ghete pentru domni și 2 părechi de ghete cu șinor pentru dame, de piele bruni ori negri, galoșași, cu tălpi de piele prinse cu cue, de tot elegante, fasonul cel mai nou. Mărimea după număr. Toate 4 părechile costă numai 9 coroane. Trimite cu rambursă

P. Lust, Export de ghete
Krakau Nr. 68/S.

Schimbul permis ori banii napoi.

Un băiat

care are cel puțin 2 clase gimnaziale, să primește de învățacel, în prăvălia de fer și coloniale.

Németh M. I.

(381) 2-3 în Orăștie Szászváros.

Caut un scriitor

cu praxă în afacerile advocatiale. Condițiuni favorabile.

Postul să poate ocupa numai decît, cel mai tîrziu în 15 l. c.

Dr. Ioan Maior,
advocat

Ilia-Marosillye.

Nr. 108-911.

A apărut:

Advocatul poporal.

Îndreptar pentru poporul român de

Dr. Dionisie Moldovan adv. în Sibiu.

Ediția a doua. 384 pagini 8°. Prețul broș. Cor. 2.50, legat în pânză Cor. 3.50 plus 20 fil. porto.

De vânzare la toate librăriile din țară precum și la

editura **W. Krafft** în Sibiu.
(308) 10-10

VINURI

vechi și noi — de vîndut!

Adresați-Vă cu toată încrederea la proprietarul de vii din Șiria, (Világos), **PETRU BENEĂ**, căci Vă trimite numai vinuri bune, curate și pe lingă prețurile cele mai moderate.

Vinuri vechi: Vin alb 68 fil., Rizling 70 fil., Roșu 92 fileri.

Vinuri din anul 1910:

Rizling 58 fil., Rizling și Ruge amestecat 54 fil., Siller 56 fil. Carbenet 100 fileri.

Vin nou din 1911 — 48 fileri.

Rachie de trevere (comină) K 160 Rachie de comină, specialit. „2” — Rachie de drojdii 2 cor. 20 fileri. Prețurile sunt semnate după litru, în fileri. Vinurile și rachie să expediază sub îngrijirea proprie, dela 50 litri în sus, cu rambursă. Vase împrumulez pe timp de 2 luni. Pentru calitatea vinului garantez.

PETRU BENEĂ,
proprietar de vii.

(257) Világos, (Arad m.) 15-26

Un tinăr

absolvent de 3-4 clase medii să primește ca *practicant* cu condițiuni favorabile la firma

Pascu & Inișca
Orăștie.

(377) 2-2